

तीर्थधाम मंगलायतन, अलीगढ - उत्तर प्रदेश

મંગલાયતન (અલીગઢ)

પરમકૃપાળુ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજી સ્વામીના અનન્ય ભક્ત, બુલન્દશહરવાળા, વયોવૃદ્ધ પંડિત શ્રી કૈલાસચંદ્રજી આ સંસ્થાના સંસ્થાપક છે. અલીગઢ શહેરની નજીક સાસની ગામ છે કે જ્યાં છઠાળા તથા દોલતવિલાસના રચયિતા કવિવર પંડિતપ્રવર શ્રી દોલતરામજી થઈ ગયા. તે સાસની ગામથી માત્ર ૬ કિ.મી. દૂર આ મંગલાયતનની સ્થાપના થયેલી છે. અલીગઢ-આગ્રા રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગ ઉપર દિલ્હી પબ્લિક સ્કૂલ, સીનિયર વિંગની પાસે, હુનુમાન ચોકીની બરાબર સામે આ ભવ્ય તીર્થક્ષેત્ર-મંગલાયતનની રચના થયેલી છે. કુલ ૧૬ એકર એટલે કે ૮૦,૦૦૦ ચોરસ ફીટ જમીનમાં આ સંકુલની રચના કરવામાં આવેલી છે. મંગલાયતન ફિરોઝાબાદ કે જ્યાં બંગડીઓના મોટા-મોટા અનેક કારખાનાઓ આવેલા છે, તેનાથી ૧૧૫ કિ.મી. દૂર છે. રાજધાની દિલ્હીથી આગ્રા થઈને આવતા ૨૭૦ કિ.મી. થાય છે અને મથુરા થઈને આવતા ૨૦૫ કિ.મી. થાય છે. જયપુરથી ૨૨૫ કિ.મી. દૂર છે અને તીર્થધામ હસ્તિનાપુરથી મંગલાયતન ૧૮૫ કિ.મી. દૂર છે. શ્રી જમ્બૂસ્વામીની નિર્વાણભૂમિ મથુરાથી આ તીર્થધામ માત્ર ૫૬ કિ.મી. દૂર છે અને આગ્રાથી ૭૨ કિ.મી. દૂર છે.

અલીગઢમાં છ લાખની વસ્તી છે. તેમાં ૮૦૦ થી વધુ જૈનોના ઘર છે. એટલે કે જૈનોની વસ્તી આશરે ૪૦૦૦ જેટલી છે. અલીગઢમાં આઠ દિગંબર જૈન મંદિરો છે. તેમાં ખિરનીગેઈટ પાસે શ્રી પાર્શ્વનાથ ખંડેલવાલ દિગંબર જૈન પંચાયતી મંદિર છે. તેમાં હસ્તલિખિત તથા તામ્રપત્ર ઉપર લખેલ દુર્લભ ગ્રંથોનો બહુ મોટો ભંડાર છે. અલીગઢ શહેરમાં તાળા, હાર્ડવેર, દરવાજાના ફીટીંગ, ઓટો પાર્ટ્સ તથા પિત્તળની મૂર્તિઓ બને છે. મંગલાયતન તીર્થની નામકરણવિધિ સોનગઢ નિવાસી, પંચ પરમાગમોના સંસ્કૃતમાંથી ગુજરાતીમાં અનુવાદ કરનાર, પરમકૃપાળુ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીના ભક્ત સ્વ. પંડિત શ્રી હિંમતભાઈ જેઠાલાલ શાહે તા. ૮-૮-૨૦૦૦ના રોજ કરેલ છે. મંગ એટલે પુણ્ય અને લા એટલે લાભ તેને મંગલ કહે છે અથવા તો મમ એટલે પાપ અને ગલ એટલે ગાળે તેને મંગલ કહે છે. આવા સ્થળને આયતન એટલે મંગલાયતન કહે છે.

તીર્થધામ મંગલાયતનના ચાર જિનમંદિરોનો શિલાન્યાસ તા. ૨૭-૮-૨૦૦૦ પોષ સુદ-૨ના રોજ થયો હતો. તે પ્રસંગે તત્કાલીન કેન્દ્રીય મંત્રી ડૉ. શ્રી મુરલીમનોહર જોષી તથા ઉત્તરપ્રદેશ રાજ્યના તત્કાલીન મુખ્યમંત્રી શ્રી રાજનાથસિંહજી પઠાર્યા હતા. માત્ર બે જ વર્ષના ટૂંકા ગાળામાં આ ચારે જિનમંદિરો તૈયાર કરવામાં આવ્યા છે, જે અવશ્ય નોંધનીય બાબત છે. આ રીતે જંગલમાં મંગલ કરવામાં આવેલ છે. મંગલાયતનના ચાર જિનમંદિરોનું વર્ણન ટૂંકમાં નીચે મુજબ છે.

પ્રથમ મંદિર-કૈલાસ પર્વત ઉપર મૂળનાયક ભગવાન શ્રી આદિનાથ મંદિર:-

૪૦ ફીટ ઊંચો કૃત્રિમ કૈલાસ પર્વત બનાવેલ છે. તેમાં ઉપર ૨૦ ટન વજનના ગુલાબી ૧૦ ફીટ

ગોળાકાર કમળ ઉપર આદિ પ્રભુ શ્રી આદિનાથ ભગવાનના ૧૧૧ ઈંચના (૯ ફીટ અને ૩ ઈંચ) પદ્માસન પ્રતિમાજી બિરાજમાન કરેલ છે, જેનું વજન ૧૨ ટન છે. આ કૃત્રિમ પર્વત ઉપર જવા માટે બે જાતના રસ્તાની વ્યવસ્થા કરેલ છે. ઢાળ ચઢીને પગથિયાં વગર ચાલતાં પણ જઈ શકાય છે અને ઉપર ચાલીને ન જવું હોય તેમના માટે બીજી તરફ સફેદ આરસના ૭૨ પગથિયાની સીડી પણ બનાવેલ છે. સીડીની બંને તરફ કઠોડા પણ છે, જેથી સૌ કોઈ શ્રી આદિનાથ ભગવાનના મંદિર સુધી ઉપર આરામથી જઈ શકે છે. ઉપર ચાલીને જવાના રસ્તા પર જમણી તરફ આરસમાં ઐતિહાસિક ચિત્રપટો જેવા કે શ્રી આદિનાથ ભગવાનના ગર્ભકલ્યાણક, જન્મકલ્યાણક, રાજ્યાભિષેક, વૈરાગ્ય, દીક્ષાકલ્યાણક તથા પારણા-ઝુલનના દશ્યોની બહુ જ સુંદર રચના કરેલ છે. સીડીના રસ્તા પર બંને તરફ શાશ્વત તીર્થધામ-નિર્વાણક્ષેત્ર શ્રી સમ્મેદશિખરજી, ગિરનારજી, ચંપાપુરી, પાવાપુરી, સોનાગિરિ તથા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજી સ્વામીની સાધનાસ્થલી સુવર્ણપુરીની સુંદર રચના કરી છે.

ઉપર ગયા પછી મોટી સંખ્યામાં યાત્રિકો આરામથી બેસીને ભગવાનના દર્શન-પૂજા-પાઠ કરી શકે તેટલી ફરતી ખુલ્લી જગ્યા રાખેલ છે.

બીજું મંદિર-“ભગવાન શ્રી મહાવીર સ્વામી મંદિર” :-

આ મંદિર લગભગ ૪૫૦૦ ચો.ફી. જગ્યામાં બનાવેલ છે. જિનમંદિરમાં સફેદ આરસની સુંદર વેદીમાં મૂળનાયક શ્રી મહાવીર ભગવાન સફેદ આરસના ૨૧૧ ફીટના (૩૩ ઈંચનાં) બિરાજમાન કર્યા છે. તેમની બંને બાજુમાં શ્રી શાંતિનાથ ભગવાન અને શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાન ૩૦ ઈંચના સફેદ આરસના બિરાજમાન કર્યા છે તથા વેદીમાં વિધિનાયક શ્રી મહાવીર પ્રભુ તથા વિદેહીનાથ શ્રી સીમંધર ભગવાનના અષ્ટધાતુના બે પ્રતિમાજી પણ બિરાજમાન કર્યા છે. ભગવાનની વેદીની બંને તરફ આચાર્ય શ્રી કુન્દકુન્દદેવ તથા આચાર્ય શ્રી અમૃતચન્દ્રદેવના ૪x૪૧ ફીટના આરસ ઉપર કોતરેલા ચિત્રપટો છે તથા આચાર્યોના ચરણચિહ્નોની સ્થાપના પણ કરેલ છે. તેમજ પાંચ પરમાગમો-શ્રી સમયસારજી, શ્રી પ્રવચનસાર, શ્રી નિયમસાર, શ્રી પંચાસ્તિકાય તથા શ્રી અષ્ટપાહુડની સ્થાપના કરેલ છે. આ સિવાય આ મંદિરમાં ભગવાન શ્રી સીમંધરપ્રભુની દેશના પરંપરા, સંસાર દર્શન તથા ષટ લેશ્યાના ૬x૪ ફીટના આરસમાં કોતરેલા વિશાળ ચિત્રપટોની સ્થાપના કરી છે તથા પ્રથમાનુયોગના જૈનદર્શનની કેટલીક ગાથાઓ હોલની પેનલમાં કોતરેલ છે.

આ મંદિરની છતમાં સુંદર રંગબેરંગી ચિત્રો છે. જેવા કે -

(૧) શ્રી મહાવીરપ્રભુ	(૨) તેમનો સિંહનો ભવ	(૩) જલમંદિર
(૪) શ્રી સમવસરણજીનું દશ્ય	(૫) મુનિને આહારદાનનું દશ્ય, વિગેરે.	

આ મંદિરમાં ઉપર જવા માટે આરસના પગથિયાં છે. ઉપરનો હોલ રંગબેરંગી બાર ઐતિહાસિક ચિત્રપટોથી સુશોભિત છે.

ત્રીજુ મંદિર-“ શ્રી બાહુબલીસ્વામી મંદિર ” :-

આ જિનમંદિર ૭૫ ફીટ x ૫૦ ફીટના વિશાળ હોલમાં બનાવેલ છે અને નિજમંદિર (ગર્ભગૃહ) ૨૫ ફીટ x ૫૦ ફીટનું છે, જેમાં કમળના સિંહાસન-વેદી ઉપર ભગવાન શ્રી બાહુબલીસ્વામીની ખડ્ગાસન ૭૧ ફીટ ઊંચી પ્રતિમાજી છે. તેની બંને બાજુમાં શ્રી બાહુબલીસ્વામી તથા શ્રી ભરતસ્વામીની ૫૧ ફીટ ઊંચી ખડ્ગાસન સફેદ આરસની પ્રતિમા છે તથા ભગવાનની વેદીની બંને તરફ શ્રી ધરસેનાચાર્યદેવ તથા મુનિરાજ શ્રી પદ્મપ્રભમલધારીદેવના ૪x૪૧ ફીટના આરસમાં કોતરેલા ચિત્રપટો છે. તેમજ બંને આચાર્યદેવના ચરણચિન્હોની પણ સ્થાપના કરેલી છે. તે સિવાય ચારે અનુયોગના શ્રી રત્નકરંડ શ્રાવકાચાર, શ્રી ગોમ્મટસાર, શ્રી પરમાત્મપ્રકાશ તથા શ્રી પદ્મપુરાણ તથા તે સિવાય શ્રી મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક તથા શ્રી છઠાળાની પણ સ્થાપના કરેલ છે.

આ સિવાય આ મંદિરજીમાં શાશ્વત તીર્થધામ શ્રી સમ્મેદશિખરજી તથા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજી સ્વામીની સાધનાભૂમિ સુવર્ણપુરીના ૬x૪ ફીટના આરસ ઉપર કોતરેલાં ચિત્રોની પણ સ્થાપના કરેલી છે. તે સિવાય પ્રથમાનુયોગના જૈનદર્શનની અમર ગાથાઓ પણ મંદિરના હોલની પેનલોમાં કોતરેલી છે તથા આ જિનમંદિરમાં દિવાલ ઉપર ભગવાન શ્રી કુન્દકુન્દાચાર્યદેવના પરમાગમ સમયસારજીની ગાથાઓ ૪x૨ ફીટના ૧૫૦ આરસના પાટીયાઓમાં કોતરાવીને લગાવેલી છે તથા આચાર્યકલ્પ પં. શ્રી ટોડરમલજી રચિત મોક્ષમાર્ગપ્રકાશકનો સાતમો અધિકાર તથા છઠાળાની ગાથાઓ ૧૫૦ આરસના પાટીયાઓમાં કોતરાવેલ છે, જે પંચમ આરાના અંત સુધી જીવંત રહેશે.

ચોથુ મંદિર-“ ભગવાન શ્રી આદિનાથ પ્રભુ માનસ્થંભ ”:-

જેના દર્શન કરતા જ ભવ્ય જીવ માનરહિત થઈને મોક્ષમાર્ગમાં પ્રવેશ કરે છે, તેવા ભવ્ય માનસ્થંભની અહીં રચના કરવામાં આવી છે. આખો માનસ્થંભ સફેદ આરસનો સુવર્ણપુરી-સોનગઢના માનસ્થંભના જેવો જ બનાવેલ છે, જે ૬૩ ફીટ ઊંચો છે. તેમાં નીચે તથા ઉપર ચારે તરફ ૨૩ ઈંચના શ્રી આદિનાથ પ્રભુના ગુલાબી આરસના જિનબિંબોની કમળના સિંહાસન ઉપર સ્થાપના કરેલી છે. નીચેની વેદીમાં તીર્થકર ભગવંતો, આચાર્યો, ઉપાધ્યાયો તથા મુનિરાજોના દર્શન થાય છે. ત્રિલોકપણ્ણતીના પહેલા ભાગના ચોથા અધિકારની ૭૮૨ મી ગાથામાં લખ્યું છે કે દૂરથી તેના દર્શન કરવાથી માની મિથ્યાદષ્ટિનું અભિમાન ગળી જાય છે. આથી તેને માનસ્થંભ કહે છે.

પાંચમુ મંદિર-“ પંડિત શ્રી દોલતરામજી જિનવાણી મંદિર ”:-

આ જિનવાણી મંદિરના પ્રવેશદ્વાર પાસે જ કવિવર પં. શ્રી દોલતરામજીનું સુંદર સ્ટેચ્યુ મૂકેલું છે. તે સ્ટેચ્યુની બંને તરફ આરસના બે પાટીયામાં શ્રી દોલતરામજીનો પૂરો ઈતિહાસ કોતરેલો છે.

આ મંદિરમાં આચાર્યો તથા ઉપકારી જ્ઞાની પુરુષોના સુંદર ચિત્રપટો મૂક્યા છે. આખો હોલ સુંદર ઐતિહાસિક ચિત્રપટોથી સુશોભિત છે.

પહેલુ ચિત્રપટ-અંગપૂર્વના ધારી આઠ મુનિવરોનું એક મોટું ચિત્રપટ છે. તે મુનિવરોના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી જયપાલાચાર્ય	(૨) શ્રી નક્ષત્રાચાર્ય	(૩) શ્રી પાંડવાચાર્ય
(૪) શ્રી ધ્રુવસેનાચાર્ય	(૫) શ્રી કુમારાચાર્ય	(૬) શ્રી લોહાચાર્ય
(૭) શ્રી યશોભદ્રાચાર્ય	(૮) શ્રી સમુદ્રાચાર્ય	

બીજુ ચિત્રપટ-કરણાનુયોગના આચાર્યોનું ચિત્રપટ છે. તેમાં છ આચાર્યોના ચિત્રો છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) આચાર્ય ઘરસેન	(૨) આચાર્ય પુષ્પદન્ત	(૩) આચાર્ય ભૂતબલી
(૪) આચાર્ય વીરસેન	(૫) આચાર્ય નેમીચન્દ્ર સિદ્ધાન્તચકવર્તી	
(૬) આચાર્ય શ્રી બ્રહ્મદેવપુરી		

ત્રીજુ ચિત્રપટ-ચરણાનુયોગના આચાર્યોનું ચિત્રપટ છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) આચાર્ય કાર્તિકેય	(૨) આચાર્ય કુન્દકુન્દદેવ	(૩) આચાર્ય સમન્તભદ્ર
(૪) આચાર્ય યોગીન્દુદેવ	(૫) આચાર્ય પદ્મનન્દી	(૬) આચાર્ય શુભચન્દ્ર
(૭) આચાર્ય ગુણભદ્ર	(૮) આચાર્યપૂજ્યપાદસ્વામી	(૯) આચાર્ય શિવકોટી
(૧૦) આચાર્ય દેવસેન		

ચોથુ ચિત્રપટ-એક અંગ અને પૂર્વના ધારી આચાર્યોનું ચિત્રપટ છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી નંદી આચાર્ય	(૨) શ્રી શિવાચાર્ય	(૩) શ્રી બલદેવ આચાર્ય
(૪) શ્રી સર્વગુપ્તાચાર્ય	(૫) શ્રી ઘરસેનાચાર્ય	(૬) શ્રી માઘનંદી આચાર્ય
(૭) શ્રી વિનયઘરાચાર્ય	(૮) શ્રી પુષ્પદન્તાચાર્ય	(૯) શ્રી ગુણઘરાચાર્ય
(૧૦) શ્રી ભૂતબલી આચાર્ય		

પાંચમુ ચિત્રપટ-નિશ્ચય જ ઉપાદેય છે. તેનું ચિત્રપટ છે.

(૧) શ્રી કુન્દકુન્દાચાર્યદેવ	(૨) શ્રી અમૃતચન્દ્રાચાર્ય

આગમો-સમયસાર, આત્મપ્ર્યાતિ, અષ્ટપાહુડ, કાર્તિકેયાનુપ્રેક્ષા, જ્ઞાનાર્ણવ, દ્રવ્યસંગ્રહ, વિગેરેના દશ્યો છે.

છકુ ચિત્રપટ-પં. શ્રી બનારસીદાસજીનું મોટું ચિત્રપટ છે. તેમજ શ્રી અમૃતચન્દ્રાચાર્યદેવ તથા શ્રી કુન્દકુન્દાચાર્યદેવ વિરચિત નાટક સમયસાર, અર્ધકથાનક, પરમાર્થ વચનિકા, બનારસીવિલાસ, નામમાલા, કર્મ પ્રકૃતિ વિધાન, નવરસ પદાવલી, વિગેરેના દશ્યો છે.

સાતમુ ચિત્રપટ-પરમકૃપાળુ પૂજ્ય ગુરુદેવ શ્રી કાનજી સ્વામીનું આરસમાં કોતરેલું ચિત્રપટ છે.

આઠમુ ચિત્રપટ-શ્રી સોગાનીજીનું ચિત્રપટ છે.

નવમુ ચિત્રપટ-શ્રી ટોડરમલજીનું ચિત્રપટ છે.

દસમુ ચિત્રપટ-પ્રથમાનુયોગના આચાર્યોનું ચિત્રપટ છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) આચાર્ય મહાસેન	(૨) આચાર્ય રવિષેષ	(૩) આચાર્ય ભદ્રગુણચન્દ્ર
(૪) આચાર્ય વાદીભસિંહસૂરી	(૫) આચાર્ય જિનસેન	(૬) આચાર્ય હેમચન્દ્ર
(૭) આચાર્ય શ્રુતકીર્તિ	(૮) આચાર્ય સ્વયંભૂ	

અગીયારમુ ચિત્રપટ-અગીયાર અંગ અને દસ પૂર્વના ધારી આચાર્યોનું ચિત્રપટ છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી વિશાખાચાર્ય	(૨) શ્રી પ્રતિષ્ઠાચાર્ય	(૩) શ્રી ક્ષાત્ર આચાર્ય
(૪) શ્રી નાગસેન આચાર્ય	(૫) શ્રી સિદ્ધર્ષી આચાર્ય	(૬) શ્રી વિજયસેનાચાર્ય
(૭) શ્રી બુદ્ધીલિંગાચાર્ય	(૮) શ્રી ધૃતિસેણાચાર્ય	(૯) શ્રી ગંગદેવાચાર્ય
(૧૦) શ્રી ધર્મસેનાચાર્ય		

બારમુ ચિત્રપટ-દ્રવ્યાનુયોગના આચાર્યોનું ચિત્રપટ છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) આચાર્ય કુન્દકુન્દદેવ	(૨) આચાર્ય સમન્તભદ્ર	(૩) આચાર્ય સિદ્ધસેન દિવાકર
(૪) આચાર્ય અકલંકદેવ	(૫) આચાર્ય વિદ્યાનન્દ	(૬) આચાર્ય અમૃતચન્દ્ર
(૭) આચાર્ય દેવસનગણી	(૮) આચાર્ય માણિકચન્દ્રજી	

તેરમુ ચિત્રપટ-શ્રુતકેવળીનું ચિત્રપટ છે. તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

(૧) શ્રી વિષ્ણુનંદી	(૨) શ્રી નંદીમિત્ર	(૩) શ્રી અપરાજીત
(૪) શ્રી ગોવર્ધન	(૫) શ્રી ભદ્રબાહુ પ્રથમ	

પં. શ્રી દોલતરામજીનો જન્મ અલીગઢ પાસે આવેલ સાસની ગામમાં વિ. સં. ૧૮૫૫ સને ૧૭૯૮માં થયો હતો. તેમને બે પુત્રો હતા. તેમનું જીવન વૈરાગ્યપૂર્ણ અને ધાર્મિક હતું તથા જિનેન્દ્રભક્તિ, શાસ્ત્રસ્વાધ્યાય, આધ્યાત્મિક ચિંતન, સંયમ, વિગેરે ગુણોથી ભરપુર હતું. હિન્દી,

સંસ્કૃત તથા પ્રાકૃત ભાષાઓ ઉપર તેમનો સારો કાબુ હતો. તેઓ દિલ્હીમાં ધર્મપુરા નયા જૈન પંચાયતી મંદિરમાં તત્વચર્યા માટે ઘણી વખત જતાં હતા તથા અનેક સાધર્મીઓ સાથે તેમણે સમ્મેદ શિખરજીની યાત્રા પણ કરી હતી. ૬૮ વર્ષની ઉંમરે દિલ્હીમાં તેમનો સ્વર્ગવાસ થયો હતો. તેમની કૃતિઓમાં છઠાળા બહુ જ પ્રખ્યાત છે. આ પુસ્તકને ઘણા લોકો “છોટા સમયસાર” પણ કહે છે. છઠાળા સિવાય તેમણે દોલતવિલાસ, પદસંગ્રહ, વિગેરે પણ બનાવેલ છે. પદસંગ્રહમાં ચારે અનુયોગના તત્વજ્ઞાનના પદોનો સમાવેશ થાય છે. મંગલાયતન તીર્થધામથી ૬ કિ.મી. દૂર તેમની જન્મભૂમિ સાસની આવેલ છે.

સાસનીમાં ૪૦૦ વર્ષ જૂનું જિનમંદિર છે તથા મંદિરની બાજુમાં જ જૈન ધર્મશાળા પણ છે.

આચાર્ય સમન્તભદ્ર આત્મચિંતન કેન્દ્ર :-

મંગલાયતનના સંકુલમાં જ આત્મચિંતન કેન્દ્ર એટલે કે ધ્યાન કેન્દ્ર બનાવેલ છે. આ ધ્યાન કેન્દ્રની એક બાજુ આચાર્ય શ્રી સમન્તભદ્રનું વિશાળ ચિત્રપટ છે તથા બીજી બાજુ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીનું મંગળ ઝં ચિન્હ મૂકેલ છે. આછો પ્રકાશ અને કોલાહલથી શાંત વાતાવરણમાં અહીં મુમુક્ષુઓ તત્વોનું ચિંતન-મનન ખૂબ જ શાંતિથી કરી શકે તેવું વાતાવરણ છે.

મંગલાયતનના સંકુલમાં પ્રવેશસ્થાને લોખંડની ગ્રીલનો મોટો દરવાજો છે. તેમાં અંદર જતાં વચ્ચે મોટો ચોક છે. તે પછી અંદર જતાં પાષાણના સોળ સ્થંભોવાળો ઘણો ભવ્ય અને નક્શીકામથી ભરપુર દરવાજો આવે છે. તેની અંદર જતાં જમણી તરફ મોટા રૂમમાં સંસ્થાનું કાર્યાલય છે. સંકુલમાં ફરતો સુંદર બગીચો છે, જેમાં વચ્ચે મોટા સર્કલમાં જાત-જાતના રંગબેરંગી ફૂલો છે. પ્રસંગોપાત ધર્મધ્વજ લહેરાવવા માટે વચ્ચે લોખંડનો મોટો સ્થંભ મૂક્યો છે. સંસ્થાના કાર્યાલયની સામે શ્રી મહાવીર સ્વામી ધર્માર્થ ઔષધાલય છે.

શ્રી આદિનાથ મંદિરમાં ઉપર તરફ જતાં પહેલાં બંને બાજુ બે મોટા હાથી મૂક્યા છે, જેના ઉપર સોનેરી પાલખીમાં ઈન્દ્રો બ્યુગલ વગાડે છે. બંને હાથીના મોટા દાંત બહાર છે. હાથીને રંગબેરંગી ઝુલ પહેરાવી છે. આ દૃશ્ય બહુ સુંદર લાગે છે.

દરેક મંદિરોના શિખર ઉપરના પ્યોર સોના જેવા લાગે તેવા-વધુ સુવર્ણ પાયેલા કળશોથી જિનમંદિરોની શોભામાં વધારો થાય છે. શ્રી આદિનાથપ્રભુના મંદિરના ચોકમાં ખુલ્લામાં વરસાદ આવતો હોય તો પણ કોઈને પૂજા કરવી હોય તો કરી શકે તે માટે બંને બાજુ બે મોટા શેડ બાંધેલા છે. ત્યાં બેસીને પૂજા થઈ શકે છે.

આ ભવ્ય મંદિરોવાળુ આખું સંકુલ માત્ર બે જ વર્ષના ટૂંકા ગાળામાં પં. શ્રી કૈલાસચંદ્રજીના સુપુત્ર શ્રી પવનકુમારજીએ પૂર્ણ કરેલ છે. આનું નામ જ “વન મેન શો” કહી શકાય. આ મંદિરોનો પંચકલ્યાણક પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ તા. ૩૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૦૩ થી તા. ૬ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૦૩ દરમિયાન ભવ્ય રીતે ઉજવાયો હતો, જેમાં આશરે ૨૦,૦૦૦ મહેમાનો આવેલ. તેમની રહેવાની

અને જમવાની સુંદર વ્યવસ્થા કરવામાં આવી હતી. અહીં આ દિવસોમાં સખત ઠંડી હોય છે. છતાં પણ બધા જ મહેમાનોને પૂરતા ગાદલા-ઓશીકા અને બ્લેન્કેટ આપ્યા હતા અને ન્હાવા માટે ગરમ પાણી વહેલી સવારે ૪:૩૦ વાગ્યાથી સવારે ૯:૦૦ વાગ્યા સુધી આપવામાં આવતું હતું. રહેવાની તથા જમવાની પણ ખૂબ જ સુંદર વ્યવસ્થા શ્રી પવનકુમારજીએ કરી હતી. જેણે જોયું હોય અને અનૂભવ્યું હોય તેને જ ખબર પડે તેવી સુંદર વ્યવસ્થા હતી. જયપુરના શ્રી ટોડરમલ સ્મારક ભવનની જેમ અહીં મંગલાયતનમાં પણ ભગવાન શ્રી આદિનાથ વિદ્યાનિકેતનની સ્થાપના કરેલ છે, જેમાં છાત્રોને રહેવાનું-જમવાનું બધું જ નિઃશુલ્ક રાખેલ છે. મારા ખ્યાલ મુજબ પહેલા જ વર્ષે ૩૮ છાત્રોને પ્રવેશ આપેલ છે. તેમને રહેવા માટે જે ત્રણ મોટા હોલ બાંધ્યા છે તેના નામ સમ્યક્દર્શન, સમ્યક્જ્ઞાન અને સમ્યક્ચારિત્ર રાખેલ છે.

આ સિવાય બહારથી આવનારા યાત્રીઓ માટે અહીં રહેવાની તથા શુદ્ધ ભોજનની વ્યવસ્થા પણ તેમણે કરેલી છે. અહીં મંગલાયતનમાં ભવિષ્યમાં શ્રી સીમંધરસ્વામી સમવસરણજીની રચના પણ હજુ થવાની છે. સંકુલમાં પ્રવેશદ્વાર પાસે જ સ્વાગતકક્ષની ઓફિસ બનાવેલી છે. મંગલાયતન જે કોઈ જુએ તે કહે છે કે -

“क्या सुर शिल्पीने शिल्प दिखाया, पथरको भी मोम बनाया ।

देख के मन में संशय आया, यह नर रचना या दैविक माया ?”

તીર્થધામ મંગલાયતનનું સરનામું :-

“મંગલાયતન”

અલીગઢ-આગ્રા માર્ગ, દિલ્હી પબ્લીક સ્કૂલ “સીનિયર” વિંગની પાસે, સાસની-અલીગઢ.

શ્રી આદિનાથ કુંદકુંદ દિગંબર જૈન ટ્રસ્ટ

“વિમલાયલ”, હરિનગર, અલીગઢ - ૨૦૨ ૦૦૧. યુ.પી.

ફોન: (૦૫૭૧) ૨૪૧૦૦૧૦/૨૪૧૦૦૧૧ ફેક્સ: (૦૫૭૧) ૨૪૧૦૦૧૯/૨૪૧૦૦૨૨

ઈ-મેઈલ : pavna@nd2.vsnl.net.in

અનુકૂળતામાં નથી સમજતો તો ભાઈ ! હવે પ્રતિકૂળતામાં તો
સમજ..... સમજ..... કોઈ રીતે સમજ..... અને વૈરાગ્ય લાવી તારા
આત્મામાં જા.

मैं महापुण्य उदय से जिनधर्म पा गया ॥
चार घाति कर्म नाशे ऐसे अरहंत है ।
अनन्त चतुष्टय धारी श्री भगवंत है ॥

मैं अरहंतदेवकी शरण आ गया ॥ १ ॥
अष्टकर्म नाश किये ऐसे सिद्धदेव है ।
अष्टगुण प्रगट जिनके हुए स्वयमेव है ॥

मैं ऐसे सिद्धदेवकी शरण आ गया ॥ २ ॥
वस्तु का स्वरूप बतावे वीतराग-वाणी है ।
तीन लोक के जीव हेतु महाकल्याणी है ॥

मैं जिनवाणी मां की शरण में आ गया ॥ ३ ॥
परिग्रह रहित दिगंबर मुनिराज है ।
ज्ञान ध्यान सिवा नहीं दूजा कोई काज है ॥
मैं श्री मुनिराज की शरण पा गया ॥ ४ ॥

h